

Gyom vagy nem gyom?

Az ember több évezrede népesíti be otthonát, lakását, kertjét zöldellő növényekkel. A lakásban tartott növények, a rendezett, ápolt kert szemet gyönyörködtető, és kellemes érzéssel tölt el. Jólesik sétálni a selymes fűvön, beleszagolni az illatos virágokba, szakítani egy gyümölcsöt a fáról, forró napokon megbújni az árnyékában, figyelni a röpködő madarakat, a szorgos méheket, lesni a bőklászó rovarokat.

Ha a kerti pázsitban, a konyhakertben vagy akár a kerti út mellett olyan növényt láatsz, ami kilóg a környezetből és megbontja ezt a harmóniát, mert nem illik oda, meg talán nem szép, esetleg szúrós is, önkéntelenül lehajolsz és kitéped, mert zavarja a szemed. Ugye? Nem is gondolsz rá, de ezzel gyomot irtottál.

Akkor nevezünk egy növényt gyomnak - vagy gaznak, dudvának -, ha ott nő, ahol az ember nem akarja, és inkább kárt okoz, mint hasznot hoz. Ez a nagyon praktikus megfogalmazás nem nevezhető tudományosnak, de a mindennapok gyakorlatából fakad. Ezen az alapon elég sok növényt tekinthetünk gyomnak - szinte bármelyiket -, de nem mindegy, melyiket, hol és mikor. A rétek, mezők növényei, a vadvirágok, a maguk helyén szemvidító szépségek, melyek harmóniában élnek a többi vadvirággal és füvekkel. De ha a kertben, a parkban vagy a termőföldön, tehát az ember által kialakított növényi kultúrákban nő ugyanaz a vadvirág, ott már nem annyira örülünk neki. Ezt azzal a hasonlattal lehet érzékeltetni, hogy egy szál haj egy kopasz fejen kevés, de egy tányér

levesben sok. A pipacs szép mezei növény, de ha egy búzatáblában nő, ráadásul tömegesen, akkor szépnek ugyan szép, de a búzatermelő szempontjából rossz és káros, mert elhasználja a búza elől a fejlődéséhez szükséges tápanyagokat, leárnyékolja, elveszi a nap sugarait, fogyasztja a talaj vízkészletét. A gyomnövényre használt francia vagy olasz szó azt jelenti: „rossz növény”.

Mivel ezek a növények sokszor nem különösebben igényesek, és nem zavarja fejlődésüket a szárazság, a nagy meleg sem, növekedésük és terjedésük általában gyors. Az útszélén is láthatsz nem odavaló növényeket, sőt a lerakott térkő közeiben is kibújnak, mert jobban bírják a szélsőséges körülményeket. Ezért fordulnak elő szinte mindenhol.

Egyes gyomnak tartott növények azonban hasznosak lehetnek, például olyan anyagokat tartalmaznak, melyeknek gyógyító hatásuk van. Ezért ezeket akár nagy területen is termesztetik, mint a búzát, és a gyógyhatásának megismert részeit, levelét, termését összegyűjtik, megszárazítják vagy másképp tartósítják. Ilyen például a lándzsás útifű, a gyermekláncfű, a cickafark, a csalán és még sok más növény, amit vetésekben vagy a pázsitban kigyomlálunk.

A mezőgazdasági szakemberek időnként listákat állítanak össze a leggyakoribb gyomokról, amelyek a legtöbb gondot okozzák a kertészeknek és a növénytermesztőknek. Ezen a listán többnyire lágyszárú, egyéves növények szerepelnek, mint a kakaslábfű, a fehér libatop, a disznóparéj, az árvacsalán.

Meglepő módon egy jól ismert kultúrnövény, a napraforgó is szerepel a listán. Hogyan lehet gyom a napraforgó, aminek olaját a háztartásban olyan kiterjedten használjuk? Ráadásul az első hús leggyakoribb közt tartjuk számon! Azért van ez így, mert a betakarításakor nagyon sok szem kihull, ami a következő évben kikel.

Ha az adott területen a gazda más növényt akar termesztetni, akkor

- az előző évben kihullott magokból
- kikelő, magasra növekvő napraforgó
- vetélkedik a fényért és a
- gazda által termeszteni
- kívánt növények
- számára szükséges
- más forrásokért, és
- ezáltal akadályozza
- a kultúrnövény
- fejlődését, csökkenti
- a termést, tehát
- gyomnak tekintendő.
- Ez a példa is bizonyítja,
- hogy a helyzettől és az
- emberi szándéktól függ,
- mikor mit tekintünk gyomnak.

SZIGETI ZOLTÁN